

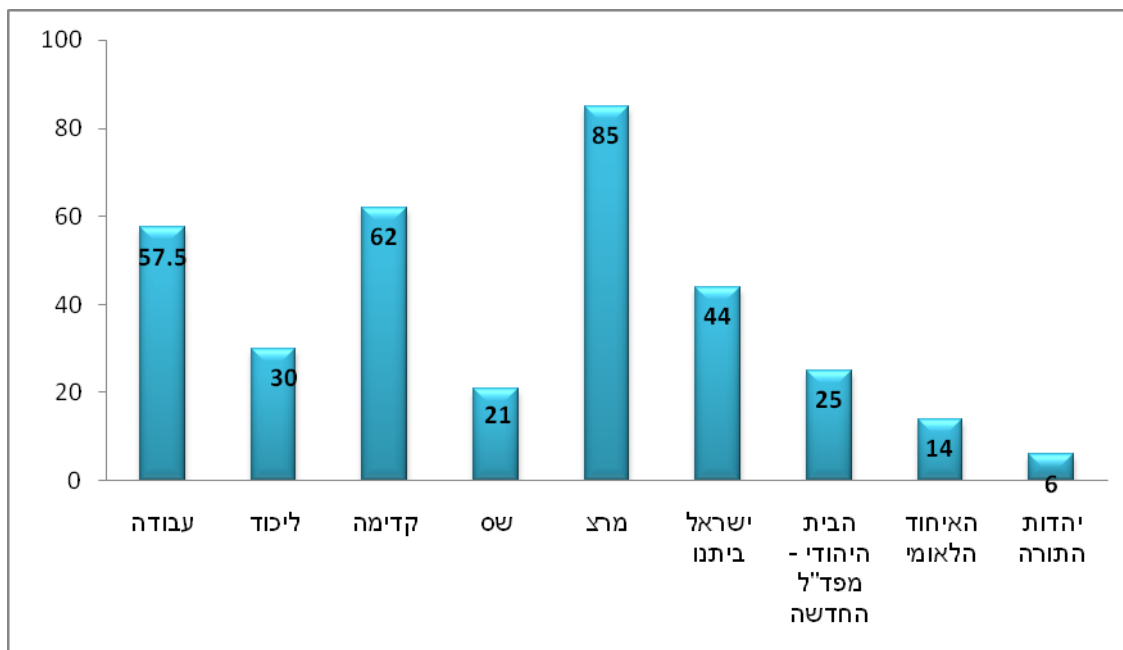
טור מדד המלחמה והשלום
מרס 2010
פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

בעקבות המתח שגאה בימים אלה ביחסי ארה"ב-ישראל סביב נושא הקפאת ההתנחלויות, התמקד סקר החודש בנושא זה בהתייחס לאירועים האחרונים ולשאלות עקרוניות. באשר לאירועים: רוב גדול (62%) בציבור היהודי אינו "קונה" את הטענה שראש הממשלה, ביבי נתניהו, לא ידע מראש על האישור לבנות 1600 דירות חדשות ברמת שלמה שבצפון מזרח ירושלים, כפי שטען בהתנצלותו בפני סגן נשיא ארה"ב, ג'ו ביידן, בעת ביקורו בישראל. הרוב (54% לעומת 38%) גם מעריכים שממשלת ישראל צריכה להתחשב בעמדת ארה"ב בנושא ההתנחלויות, כולל לגבי הרחבתן בהתאם לגידול הדמוגרפי. רוב (58% לעומת 39%) סבור לפיכך שנתניהו אכן היה צריך להתנצל בפני ביידן. עם זאת, רק כרבע מחזיקים בדעה שעצם אישור הבנייה החדשה היה מוטעה, שעה ש 41% חושבים שרק העיתוי היה מוטעה ו 15% אף גורסים שההחלטה והעיתוי לא היו מוטעים. כלומר, שיעור התומכים בבנייה ברמת שלמה הוא פי שניים ומעלה משיעור המתנגדים.

על רקע מה שנראה כמשבר ביחסי ישראל-ארה"ב, שאלנו: "האם אתה מעדיף שהממשלה תמשיך להתקיים בהרכבה הנוכחי או שתקום ממשלה חדשה על בסיס קואליציה בין הליכוד, קדימה, ועבודה?" כשליש (34%) ענו כי הם מעדיפים את הממשלה הנוכחית ואילו 40% מעדיפים ממשלת ליכוד-קדימה-עבודה. לשאר אין דעה ברורה בנושא. מעניין אולי לציין, כי בקרב מצביעי הליכוד, שהיא מפלגת הציר בשני המקרים, יש רוב – 56% - בעד הממשלה הנוכחית. לעומת זאת בקרב מצביעי עבודה, שגם היא "בפנים" בשני המקרים – יש רוב - 57.5% למעדיפים ממשלת ליכוד-עבודה-קדימה.

במישור העקרוני יותר בדקנו הפעם את עמדות הציבור היהודי בשאלות שונות הנוגעות לפינוי ההתנחלויות. מעניין לציין בהקשר זה כי מבין המרואיינים שנכללו במדגם ארצי מייצג זה, רק כ-6% אמרו כי הם מתגוררים או אי פעם התגוררו בהתנחלויות ורק כרבע דיווחו על כך שיש להם בני משפחה או חברים המתגוררים בהתנחלות, מה שמצביע על האפשרות שקהילת המתנחלים היא בגדר "מובלעת" בכלל הציבור הישראלי-יהודי.

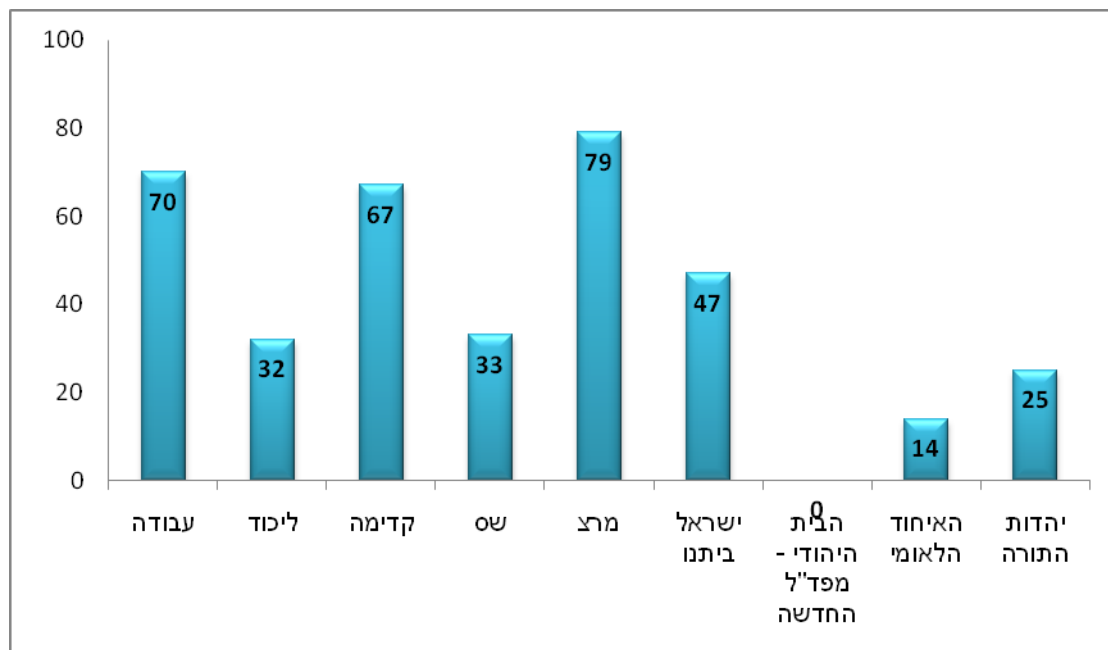
שאלנו "אם ההתנחלויות היו המכשול האחרון להשגת הסכם שלום מלא עם הפלסטינים והסכמה של כל מדינות ערב על סיום הסכסוך שלהן עם ישראל, האם היית אז תומך בפינוי כל ההתנחלויות?" מתברר כי הציבור חצוי כמעט שווה בשווה בנושא: 42% ענו בחיוב ו 47.5% בשלילה. פילוח של העמדה בשאלה זו על פי הצבעה לכנסת ב 2009 מעלה הבדלים קיצוניים בין מצביעי המפלגות השונות, כאשר רק בקרב מצביעי מר"צ, עבודה וקדימה יש רוב למוכנים לפינוי מלא, אם כי גם בישראל ביתנו יש מיעוט לא מבטל (44%) התומך בכך:

הבדלים חדים התגלו גם בעת פילוח התשובות על פי מידת התמיכה או ההתנגדות של המשיבים לניהול משא ומתן עם הרשות הפלסטינית. בקרב מי שתומכים במשא ומתן הפער הוא יחסית קטן - 48% מוכנים לפינוי מלא תמורת שלום מלא וסיום הסכסוך ואילו 40% הם נגד. לעומת זאת בקרב מי שמתנגדים למשא ומתן רק 21% הם בעד פינוי מלא לעומת 75% המתנגדים לכך.

הצגת אותה שאלה תוך התייחסות לפינוי חלק משמעותי מן ההתנחלויות (ולא לכולן) תמורת הסכם שלום וסיום הסכסוך העלתה כי במקרה זה יש רוב ניכר של 58% תומכים לעומת 29% מתנגדים. ממצאים אלה עולים בקנה אחד עם השחיקה שחלה במעמדן של ההתנחלויות בעיני הציבור היהודי לאורך הזמן. לשאלה "כשאתה חושב היום על הקמת ההתנחלויות בגדה המערבית/יהודה ושומרון, האם לדעתך היה נכון או לא נכון מצד ממשלות ישראל לאפשר את ההקמה שלהן?", 47% ענו שהיה נכון ו 40% שלא היה נכון. כאשר אותה שאלה הוצגה לפני כעשור (יוני 2001), 63% ענו שהיה נכון לבנות את ההתנחלויות ו 28% שלא היה נכון. כלומר בתקופה זו חלה ירידה של 16% בקרב הסבורים שהיה נכון לבנות ההתנחלויות.

זאת ועוד: כאשר שאלנו "האם אתה תומך או מתנגד לרעיון שהממשלה תציע כבר היום למי שגרים בהתנחלויות פיצוי כספי הולם כדי שיעזבו אותן עכשיו ויעברו לגור בתחומי מדינת ישראל?" מתברר כי שיעור המחייבים הצעת פיצויים כבר היום - 49% - עולה על שיעור מי שמתנגדים לכך - 42%. גם בשאלה זו מצאנו הבדלים חריפים מאוד בין מצביעי המפלגות השונות בבחירות 2009, כאשר שוב מצביעי מר"צ, עבודה וקדימה מציגים עמדה דומה - בעד הצעת פיצוי כיום - והפוכה לזו של מצביעי שאר המפלגות:

כדי לראות האם יש שינוי בהעדפות של הציבור הישראלי-יהודי לגבי הפיתרון המדיני לסכסוך הישראלי-פלסטיני בעתיד הצגנו בפני המרואיינים שתי אפשרויות: הקמת מדינה דו-לאומית בכל שטחי ארץ ישראל המערבית מבלי לחלק אותה, ושבה כל הזכויות של יהודים ופלסטינים יהיו שוות או לחילופין פיתרון של שתי מדינות לשני העמים, כלומר הקמת מדינה פלסטינית עצמאית לצידה של מדינת ישראל על בסיס גבולות 67, בתיקונים הביטחוניים הנדרשים והותרת גושי ההתנחלויות הגדולים. התשובות שהתקבלו חוזרות על ומעידות על תמיכה רחבה בפיתרון של שתי מדינות (66%). 14% תומכים בפיתרון של מדינה דו-לאומית, כשלשאר אין עמדה ברורה. מעניין לציין שהתמיכה בפיתרון של מדינה דו-לאומית אינה מרוכזת בצד אחד של המפה הפוליטית. למעשה שיעורה בקרב המזהים עצמם כימין (15%) נמוך רק במעט מאשר בקרב מי שמזהים עצמם כשמאל (18%), שעה שבמרכז השיעור עומד על 9%.

מדד משא ומתן:

מדגם כללי – 56.3; מדגם יהודי – 54.5